

Utlåtande 2011:86 RI (Dnr 012-2209/2010)

En fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter

Motion (2010:28) av Paul Lappalainen (MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:28) av Paul Lappalainen (MP) om ”En fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter” anses besvarad med utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

I en motion (2010:28) har Paul Lappalainen (MP) föreslagit att en fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter ska inrättas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att stadens alla verksamheter redan arbetar för att alla ska ha möjlighet att delta socialt och ekonomiskt i samhället oavsett kön, funktionsnedsättning, etnicitet, religiös tillhörighet, ålder eller sexuell läggning samt att arbetet följs upp av kommunstyrelsen. En särskild beredning

med ansvar för att följa upp de aspekter motionären tar upp anser stadsledningskontoret inte behövs.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden delar motionärens uppfattning att kommunerna som offentliga myndigheter inom sina ansvarsområden måste uppfylla skyldigheterna i enlighet med den egna statens internationella åtaganden. Nämnden anser emellertid att det i staden redan pågår arbete med den inriktning som Paul Lappalainen föreslår. En särskild fullmäktigeberedning behöver därför inte inrättas.

Mina synpunkter

Motionen berör ett viktigt ansvar för varje offentligt organ. Den understryker vidare kommunfullmäktiges viktiga roll i arbetet för individuella fri- och rättigheter. I enlighet med stadsledningskontoret menar jag att detta åtagande kan fullföljas inom den organisation som Stockholms stad har.

Arbetet med att säkerställa mänskliga rättigheter är viktigt. Både för staden som helhet, men främst för alla enskilda individer i Stockholm. Att man blir korrekt bemött i kontakter med Stockholms stad, eller att elever inte utsätts för kränkande behandling, vare sig av lärare eller av elever, är bara två exempel på vad som borde vara självklarheter.

Att så inte alltid är fallet är något som vi alla jobbar hårt för att förändra. Stockholms stad ska inte vara en plats där mänskliga rättigheter kränks eller förringas.

Inom staden finns sedan tidigare beslut av kommunfullmäktige att arbetet mot diskriminering samt för jämställdhet och mångfald ska integreras i stadens styrning och omfatta stadens alla verksamheter. Stadens arbete för att säkerställa mänskliga rättigheter är därför infogat i stadens integrerade ledningssystem, ILS.

Under verksamhetsåret följer således nämnderna löpande upp sitt arbete och redovisar detta till kommunstyrelsen i månadsrapporter, tertialrapporter och årsredovisning. Att till detta arbete skapa en extra överbyggnad i form av en fullmäktigeberedning riskerar snarare att leda till mer byråkrati än fokus på det som motionären avser. Vi bör även fortsatt använda – och kontinuerligt förbättra – de redan befintliga arbetsmetoder staden har för att motverka att mänskliga rättigheter kränks inom Stockholms verksamheter.

Bilagor

1. Reservationer m.m.

2. Motion (2010:28) av Paul Lappalainen (MP) om ”En fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. I huvudsak bifalla motionen
2. Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta en central funktion för lika rättigheter
3. I övrigt anföra:

Staden vill inte att något organ ska ha ett övergripande ansvar för säkerställande av lika rättigheter och än mindre mänskliga rättigheter på en bredare bas. Genom har staden ett fungerande verktyg för uppföljning av nämndernas verksamhet, och det är självklart önskvärt att även frågor rörande jämställdhet och mångfald integreras i ILS. Att enbart förlita sig på ILS som garant för att staden värnar mänskliga rättigheter och för ett aktivt arbete för jämställdhet och mångfald är inte hållbart.

Det är tydligt att en central funktion för lika rättigheter behövs, en funktion som kan granska stadens arbete med mänskliga rättigheter. Denna funktion kan föreslå åtgärder för att komma tillrätta med brister, den kan också initiera utbildningsinsatser och kampanjer i syfte att förändra beteenden och attityder.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:28) av Paul Lappalainen (MP) om ”En fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter” anses besvarad med utlåtandet.

Stockholm den 27 april 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Karin Rågsjö* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Motion (2010:28) av Paul Lappalainen (MP) om ”En fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter” bifalles i huvudsak.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Vi instämmer i att det behövs ökad central kompetens inom områden som diskriminering, jämställdhet, tillgänglighet, barnperspektiv etc. för att främja mänskliga rättigheter i staden. Det handlar både om att ha resurser för att granska hur staden uppfyller de mänskliga rättigheterna och att kunna initiera utbildning och kampanjer för att förbättra uppfyllelsen av rättigheterna.

Även om stadens verksamheter arbetar för att uppfylla de mänskliga rättigheterna finns det ett värde i att ha central kompetens som har en samlad bild av stadens arbete, kan identifiera brister och föreslå förbättringar.

Att staden har ett system för integrerad ledning och uppföljning, ILS, innebär inte automatiskt att mänskliga rättigheter följs upp i systemet på ett tydligt sätt. Vi skulle gärna se att staden tar del av SKL:s modell för systematiskt arbete med indikatorer för mänskliga rättigheter på kommunal nivå, och inför indikatorer i stadens budget.

ÄRENDET

I en motion (2010:28) har Paul Lappalainen (MP) föreslagit att en fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter ska inrättas.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären skriver att kommunerna i Sverige har ett stort ansvar för frågor som har en central betydelse i invånarnas vardag som till exempel utbildning, boende, kultur och socialtjänst och som har en koppling till mänskliga rättigheter. Motionären menar vidare att det därför är viktigt att dessa uppdrag genomförs med utgångspunkt i allas lika värde och likabehandling. Stadsledningskontoret delar denna uppfattning och anser att det dessutom är självklart och styrt av kommunallagen 2 kap 2 § ”kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.”

Som motionären själv konstaterar finns det flera områden för uppföljning inom detta område som till exempel likabehandlingsplaner i stadens skolor, att staden ska säkerställa tillgänglighet, verka för jämställdhet och har en policy mot krogdiskriminering. Allt detta och mer därtill följs upp inom stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS).

De varierande bakgrunder och erfarenheter som invånarna i Stockholms stad har är en värdefull tillgång. Stadsledningskontoret menar att vi i stadens alla verksamheter redan arbetar för att alla ska ha möjlighet att delta socialt och ekonomiskt i samhället oavsett kön, funktionsnedsättning, etnicitet, religiös tillhörighet, ålder eller sexuell läggning samt att arbetet följs upp av kommunstyrelsen. Därtill finns stadens revisorer som också ska granska nämnders och styrelserns arbete så att det genomförs i enlighet med såväl kommunfullmäktigebeslut som lagstiftning. En särskild beredning med ansvar för att följa upp de aspekter motionären tar upp anser stadsledningskontoret inte behövs av dessa skäl.

Stadsledningskontoret föreslår att motion (2010:28) av Paul Lappalainen (MP) om ”En fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter” avslås.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 december 2010 att

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på motionen.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (V) och ledamoten Stefan Nilsson (MP) till förmån för eget förslag, *bilaga 1*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetet med att säkerställa mänskliga rättigheter är viktigt. Förvaltningen delar motionärens uppfattning att kommunerna som offentliga myndigheter inom sina ansvarsområden måste uppfylla skyldigheterna i enlighet med den egna statens internationella åtaganden. Förvaltningen anser emellertid att det i staden redan pågår arbete med den inriktning som Paul Lappalainen föreslår. En särskild fullmäktigeberedning behöver därför inte inrättas.

De mänskliga rättigheterna i svensk lagstiftning

I Sveriges grundlag, regeringsformen (RF) slås fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet samt att det allmänna ska motverka diskriminering av människor. I Sverige skyddas de mänskliga rättigheterna främst genom tre grundlagar; regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Vid sidan om grundlagarna finns även många speciallagar och föreskrifter som är av praktisk betydelse för den enskildes fri- och rättigheter samt skydd mot olika former av diskriminering. Detta gäller för en rad olika regler som berör till exempel hälso- och sjukvård, socialtjänst och kriminalvård.

FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen om skydd för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter utgör värdegrunder för arbetet med att förverkliga de mänskliga rättigheterna.

Stadens arbete med mänskliga rättigheter

I stadens vision 2030 – ett Stockholm i världsklass – anges att Stockholm ska vara världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna och arbeta för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att människor får illa och reagera snabbt och effektivt om det ändå sker. Vidare ska invånarna i Stockholm känna

delaktighet och inflytande. Staden ska ständigt arbeta med att förbättra formerna för den lokala demokratin och skapa möjligheter för deltagande i samhällslivet.

Inom staden finns sedan tidigare beslut av kommunfullmäktige att arbetet mot diskriminering samt för jämställdhet och mångfald ska integreras i stadens styrning och omfatta stadens alla verksamheter. Detta kräver kunskap om hur diskriminering kan motverkas, vad jämställdhet och mångfald innebär samt vilka juridiska ramar som finns. Att följa de politiska intentionerna i staden och diskrimineringslagstiftningen är viktigt ur demokrati-, kvalitets-, arbetsgivar- och servicegivarperspektiv. Nuvarande riktlinjer för nämnders och styrelserns jämställdhets- och mångfaldsarbete gäller från 1 januari 2009. I syfte att ytterligare stärka stadens arbete mot kränkande behandling och trakasserier har riktlinjerna avseende jämställdhets- och mångfaldsplanerna utökats med rutiner för att motverka kränkande behandling inkluderande trakasserier i olika former.

Stadens arbete för att säkerställa mänskliga rättigheter är infogat i stadens integrerade ledningssystem, ILS. Kommunfullmäktige beslutar om inriktningsmål och mål för stadens verksamhet. Utifrån dessa sätter nämnderna egna verksamhetsmål. Kommunfullmäktige fastställer även indikatorer med målvärden som är en del i mätningen av hur nämnder och styrelser uppfyller kommunfullmäktiges mål. Under verksamhetsåret följer nämnderna löpande upp sitt arbete och redovisar detta till kommunstyrelsen i månadsrapporter, tertialrapporter och årsredovisning. Kommunstyrelsen sammanställer efter varje tertialrapport och årsredovisningen ett uppföljningsärende där nämndernas resultat redovisas. Nämnderna kan i samband därmed åläggas att vidta åtgärder för att komma tillrätta med brister i arbetet.

Förvaltningen anser att staden genom det integrerade ledningssystemet, ILS, har ett fungerande verktyg för uppföljning av nämndernas arbete vilket även omfattar arbetet för att säkerställa mänskliga rättigheter.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (V) och ledamoten Stefan Nilsson (MP) till förmån för eget förslag enligt följande.

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden yrkar bifall för motionen.

2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden påpekar följande.

Staden vill inte att något organ ska ha ett övergripande ansvar för säkerställande av lika rättigheter och än mindre mänskliga rättigheter på en bredare bas. Det svar förvaltningen ger säger egentligen ingenting. Genom ILS finns ett fungerande verktyg, anser man, därför behövs ingen särskild beredning. Men att staden har detta system innebär inte på något sätt att de mänskliga rättigheterna därmed säkerställs, nämnderna sätter t.ex. sina egna verksamhetsmål.

Det är tydligt att en central funktion för lika rättigheter behövs, en funktion som kan granska stadens arbete med mänskliga rättigheter. Denna funktion kan föreslå åtgärder för att komma tillrätta med brister, den kan också initiera utbildningsinsatser och kampanjer i syfte att förändra beteenden och attityder.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2010:28

2010:28

Motion av Paul Lappalainen (mp) om en fullmäktigeberedning som granskar stadens arbete med mänskliga rättigheter

Dnr 012-2209/2010

Att förverkliga de mänskliga rättigheterna i staden förutsätter en medvetenhet om och ett intresse för uppdraget. Som det har uttryckts av den första ordföranden av FN:s kommitté för mänskliga rättigheter Eleanor Roosevelt

Det är lokalt, nära hemmet där människor söker lika rättvisa, lika möjligheter och lika värdighet utan diskriminering. Om inte dessa rättigheter har en betydelse där, har dessa ingen större mening någon annanstans.

1953 beskrev hon de lokala aktörernas betydelse för att de mänskliga rättigheterna ska respekteras. I Sverige är det kommunerna som har ett stort ansvar för frågor som har en central betydelse i invånarnas vardag, som exempelvis utbildning, sjukvård, boende, kultur, socialtjänsten, mm, och som har en koppling till mänskliga rättigheter. Det är därför viktigt att de uppdragen genomförs med utgångspunkt i allas lika värde och likabehandling.

I synnerhet bör det påpekas att den rasism och främlingsfientlighet som var grunden till andra världskriget föranledde upprättandet och anslutning 1948 till Den allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Den understryker vikten av principen om allas lika värde och likabehandling genom artiklarna 1 och 2:

Artikel 1.

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.

Artikel 2.

Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarens skap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.

Denna tanke om lika värde och likabehandling genomsyrar och är ett fundament i all utveckling av institutioner och verktyg för mänskliga rättigheter.

Det är staterna som tar på sig ansvaret att tillgodose de mänskliga rättigheterna i respektive land. I Sverige innebär det att kommuner och lands-ting/regioner, genom bland annat principen om den lokala självstyrelsen, har ett stort ansvar för förverkligandet av principen om lika värde och lika behandling.

I andra länder har det inrättats kommunala organ som har ett ansvar för analys, säkerställande och uppföljning av mänskliga rättigheter. Detta kan även göras i Sverige.

Ett svenskt exempel på arbetet med främjande av mänskliga rättigheter lokalt kan ses i Göteborgs reglemente för stadsdelsnämnder 2011

Nämnderna skall:

Arbeta efter likabehandlingsprincipen. Olikheter i medborgarnas grundförutsättningar kräver ett ständigt utvecklingsarbete mot diskriminering för att säkerställa jämställd och likvärdig service till invånarna.

En fullmäktigeberedning för mänskliga rättigheter skulle ge Stockholms fullmäktige insyn i stadens arbete med förverkligande av mänskliga rättigheter. Beredningen borde i synnerhet ha ansvar för uppföljning av stadens antidiskrimineringsarbete i enlighet med återredovisningsparagrafen KL 3 kap 15 §. Beredningen ska också lämna förslag till förbättringar.

Det finns flera områden för uppföljning; stadens skolor ska upprätta likabehandlingsplaner, staden har en policy mot diskriminering och för lika möjligheter som arbetsgivare, staden ska säkerställa tillgänglighet, staden ska verka för jämställdhet, staden har en policy mot krogdiskriminering. En årlig rapport skulle ge fullmäktige möjlighet att analysera framgångar och rätta till de brister som finns. Alla partier i fullmäktige, oavsett storlek, bör ha minst en representant i beredningen.

Utifrån vad som ovan anförts föreslår jag kommunfullmäktige besluta att en fullmäktigeberedning för mänskliga rättigheter inrättas som ges ett ansvar för:

- att följa nämnders och styrelserns arbete med att säkerställa mänskliga rättigheter i staden
- att föreslå åtgärder för att komma tillrätta med brister samt
- att överlämna en årlig rapport till kommunfullmäktige.

Stockholm den 28 september 2010

Paul Lappalainen